

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTRAS

Į S A K Y M A S DĖL SKOLŲ BEVILTIŠKUMO IR PASTANGŲ ŠIOMS SKOLOMS SUSIGRAŽINTI ĮRODYMO BEI BEVILTIŠKŲ SKOLŲ SUMŲ APSKAIČIAVIMO TVARKOS PATVIRTINIMO

2002 m. vasario 11 d. Nr. 40
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. [110-3992](#)) 25 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 7 d. nutarimu Nr. 6 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymą“ (Žin., 2002, Nr. [3-78](#)),

1. T v i r t i n u Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo tvarką (pridedama).

2. N u s t a t a u , kad tvarka, patvirtinta šio įsakymo 1 punktu, taikoma apskaičiuojant vienetų 2002 metų ar kito mokesčio laikotarpio, prasidedančio 2002 metais, ir vėlesnių mokesčių laikotarpių apmokestinamąjį pelną.

3. N u s t a t a u , kad Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo ir pranešimo apie beviltiškas skolas tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 351 „Dėl Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo ir pranešimo apie beviltiškas skolas tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [3-54](#)), taikoma vienetų, kurių mokesčio laikotarpis nesutampa su kalendoriniais metais, pelno mokesčiui už mokesčio laikotarpį, pasibaigiantį 2002 metais, apskaičiuoti.

4. Laikau netekusiu galios Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. gruodžio 29 d. įsakymą Nr. 351 „Dėl Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo ir pranešimo apie beviltiškas skolas tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [3-54](#)).

5. Šio įsakymo 4 punktas įsigalioja nuo 2003 m. sausio 1 dienos.

FINANSŲ MINISTRĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų
ministro 2002 m. vasario 11 d.
įsakymu Nr. 40

SKOLŲ BEVILTIŠKUMO IR PASTANGŲ ŠIOMS SKOLOMS SUSIGRAŽINTI ĮRODYMO BEI BEVILTIŠKŲ SKOLŲ SUMŲ APSKAIČIAVIMO TVARKA

1. Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo tvarka (toliau vadinama – tvarka) reglamentuoja, koku būdu vienetai (toliau vadinama – mokesčio mokėtojai) mokesčių tikslais įrodo skolų arba jų dalies (toliau vadinama – skolos) beviltiškumą ir pastangas susigrąžinti tas skolas. Tvarka taip pat reglamentuoja, kaip mokesčio mokėtojai apskaičiuoja beviltiškų skolų sumas.

2. Mokesčio mokėtojas turi teisę skolas laikyti beviltiškomis, jeigu:

2.1. mokesčio mokėtojas negali jų susigrąžinti praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo skolų sumos įtraukimo į mokesčio mokėtojo pajamas arba iki Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo įsigaliojimo į realizavimo pajamas (įplaukas) (toliau vadinama – pajamos) ir atvaizdavimo balanse, jeigu mokesčio mokėtojas privalo jį sudaryti teisės aktų nustatyta tvarka, o jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą arba iki Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo įsigaliojimo bendrąsias įplaukas pripažino faktišku įplaukų gavimo momentu (toliau vadinama – pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą) – praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo skolų atsiradimo momento užfiksavimo mokesčio mokėtojo apskaitos dokumentuose ir apskaitos registruose ir atvaizdavimo balanse, jeigu mokesčio mokėtojas privalo jį sudaryti teisės aktų nustatyta tvarka; arba

2.2. skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu; arba

2.3. skolininkas yra likviduotas; arba

2.4. skolininkas yra bankrutavęs.

3. Visais tvarkos 2 punkte nurodytais atvejais mokesčio mokėtojas turi įrodyti ne tik skolų beviltiškumą, bet ir savo pastangas šioms skoloms susigrąžinti.

4. Spręsti, ar mokesčio mokėtojas negali susigrąžinti skolų ir stengiasi jas susigrąžinti, galima tik tada, kai skolininkui arba jo teisių perėmėjui pagal sutartį (sandorį) su mokesčio mokėtoju atsiranda pareiga sugrąžinti skolas.

5. Visais atvejais beviltiškomis laikomų skolų suma, kuri įtraukiama į leidžiamus atskaitymus, iki to mokesčio laikotarpio pradžios privalo būti įtraukta į mokesčio mokėtojo pajamas. Jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, skolos, kurioms tenkančią sąnaudų dalį galima įtraukti į leidžiamus atskaitymus, visais atvejais turi būti užfiksuotos apskaitos dokumentuose. Tuo atveju, kai mokesčio mokėtojas beviltiškomis laikomų skolų atsiradimo momentu pajamas pripažino pagal pinigų apskaitos principą, o pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo nuostatas perėjo prie pajamų pripažinimo pagal kaupimo apskaitos principą, iš pajamų, pripažįstamų pagal kaupimo apskaitos principą, galima atimti sąnaudų dalį, tenkančią mokesčiniu laikotarpiu atsiradusioms beviltiškoms skoloms, jeigu iki mokesčio laikotarpio šių skolų atsiradimas buvo užfiksuotas mokesčio mokėtojo apskaitos dokumentuose ir sąnaudų dalis, tenkanti beviltiškoms skoloms, nebuvo įtraukta į mokesčio mokėtojo sąnaudas iki Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo įsigaliojimo.

6. Beviltiškų skolų sumą taip pat sudaro ir šioms beviltiškoms skoloms tenkanti pardavimo pridėtinės vertės mokesčio suma. Jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, į leidžiamus atskaitymus įtraukiama beviltiškoms skoloms tenkanti sąnaudų dalis kartu su šioms skoloms tenkančia pardavimo pridėtinės vertės mokesčio suma (toliau – skoloms tenkanti sąnaudų dalis). Šiuo atveju jeigu atimtas beviltiškas skolas skolininkas vėliau grąžina, visa grąžinta skolų suma, įskaitant šioms skoloms tenkančią pridėtinės vertės mokesčio sumą, priskiriama pajamoms.

7. Jeigu beviltiškėmis laikomų skolų suma buvo įtraukta į pajamas nuo 2000 m. sausio 1 d., tai visa beviltiškėmis laikomų skolų suma įtraukiama į leidžiamus atskaitymus tą mokestinį laikotarpį, kada skolos buvo pripažintos beviltiškėmis pagal tvarkos nuostatas.

8. Jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą ir beviltiškėmis pripažintos skolos buvo užfiksuotos apskaitos dokumentuose nuo 2000 m. sausio 1 d., tai šioms skoloms tenkanti sąnaudų dalis įtraukiama į leidžiamus atskaitymus tą mokestinį laikotarpį, kada skolos buvo pripažintos beviltiškėmis pagal tvarkos nuostatas.

9. Jeigu skolų suma buvo įtraukta į mokesčio mokėtojo pajamas nuo mokestinio laikotarpio, prasidėjusio 1996 metais, pradžios iki 1999 m. gruodžio 31 d. ir tos skolos laikomos beviltiškėmis, tai beviltiškų skolų suma įtraukiama į leidžiamus atskaitymus lygiomis dalimis per penkerius ateinančius metus, pradedant tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį skolos buvo pripažintos beviltiškėmis, bet ne anksčiau nei mokestiniu laikotarpiu, kuris prasidėjo 2000 metais.

10. Jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažino pagal pinigų apskaitos principą, tai skoloms, kurios atsirado nuo mokestinio laikotarpio, prasidėjusio 1996 metais, pradžios iki 1999 m. gruodžio 31 d., tenkanti sąnaudų dalis įtraukiama į leidžiamus atskaitymus lygiomis dalimis per penkerius metus, pradedant tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį skolos pradedamos laikyti beviltiškėmis, bet ne anksčiau nei mokestiniu laikotarpiu, kuris prasidėjo 2000 metais.

11. Jeigu buvo gražinta arba atgauta dalis skolos, tai į leidžiamus atskaitymus galima įtraukti tik negražintą beviltiška laikomos skolos dalį. Jei mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, tai tokiu atveju leidžiamoms atskaitymams galima priskirti tas sąnaudas, kurios tenka tik beviltiška laikomai skolos daliai. Likusi skolos dalis turi atitikti tvarkoje išdėstytas nuostatas, kaip skola gali būti pripažinta beviltiška.

12. Jeigu tarp mokesčio mokėtojo ir jo skolininko egzistuoja skolos, kurios atitinka tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, ir tas mokesčio mokėtojas kokiu nors būdu iš to skolininko įsigyja kokio nors turto ir jo skolos taip pat atitinka tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, tai tokiais atvejais ir vienos, ir kitos skolos negali būti laikomos beviltiškėmis. Šiais atvejais beviltiška gali būti laikoma tik tokia suma, kuri sudaro skirtumą tarp vieno ir kitų skolų, kurios atitinka tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus. Ši taisyklė yra taikoma neatsižvelgiant į tai, koks laiko tarpas skiria kiekvienų iš nurodytų skolų atsiradimą. Šiais tikslais tokie skolos įskaitymai turi būti patvirtinti mokesčio mokėtojo ir skolininko surašytais dokumentais.

13. Jeigu mokesčio mokėtojas įtraukė skolų sumą į pajamas, tačiau skolų reikalavimo teisę atlygintinai arba neatlygintinai perleido kitam asmeniui, tai mokesčio mokėtojas neturi teisės tokios skolų, kurios atitinka tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, sumos įtraukti į leidžiamus atskaitymus. Jei mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, tai šiame punkte nurodytu atveju sąnaudos, kurios tenka tokioms skoloms, neįtraukiamos į leidžiamus atskaitymus.

14. Skola, atitinkanti tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, negali būti laikoma beviltiška, jeigu bet kokiu metu nuo to mokestinio laikotarpio, kurį skolų suma buvo įtraukta į pajamas, pradžios iki mokestinio laikotarpio, einančio po to mokestinio laikotarpio, kurį skolos buvo pripažintos beviltiškėmis, pabaigos skolininkas ir mokesčio mokėtojas buvo arba tapo susijusiais asmenimis.

15. Tais atvejais, kai skolos atitinka tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, tačiau dėl pasikeitusių aplinkybių mokesčio mokėtojas netenka teisės iš skolininko (jo teisių perėmėjo arba įpėdinio) reikalauti skolų, tai tokiu atveju skolos neturi būti laikomos beviltiškėmis. Ši taisyklė taikoma ir tais atvejais, kai tarp mokesčio mokėtojo ir skolininko yra atnaujinamas procesas bylos, užbaigtos įsiteisėjusiu teismo sprendimu, ir priimamas bei įsiteisėja sprendimas, pagal kurį sumažėja arba paneigiamos skolininko skolos.

16. Skolos, atitinkančios tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, negali būti laikomos beviltiškėmis tais atvejais, kai mokesčio mokėtojas praleidžia teisės aktų nustatytus senaties terminus, terminai neatnaujinami, ir tuo pagrindu jo reikalavimas atgauti skolas yra atmetamas, nepripažįstamas arba nevykdomas. Jeigu senaties terminas reikalavimui dėl skolų pareikšti suėjo iki Skolų beviltiškumo ir pastangų šioms skoloms susigrąžinti įrodymo bei beviltiškų skolų sumų apskaičiavimo ir pranešimo apie beviltiškas skolas tvarkos, patvirtintos finansų ministro 2000 m.

gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 351 (Žin., 2001, Nr. 3-54), paskelbimo, terminas neatnaujinamas ir tuo pagrindu reikalavimas atgauti skolas yra atmetamas, nepripažįstamas arba nevykdomas, tai mokesčio mokėtojas skolų beviltiškumą ir pastangas susigrąžinti skolas gali įrodyti remdamasis tvarkos 34 ir 35 punktais, neatsižvelgdamas į skolų sumos dydį.

17. Skolos, atitinkančios tvarkos 2 punkte nustatytus kriterijus, nelaikomos beviltiškomis tais atvejais, kai mokesčio mokėtojas praleidžia sutarčių arba teisės aktų nustatytus terminus, terminai neatnaujinami ir tuo pagrindu mokesčio mokėtojo reikalavimas atgauti skolas yra teismo (ar bylą nagrinėjusios institucijos) atmetamas arba nepripažįstamas. Skolos nelaikomos beviltiškomis tais atvejais, jeigu jas mokesčio mokėtojui gražina ne skolininkas, bet kitas asmuo.

18. Tais atvejais, kai mokesčio mokėtojas buvo pripažinęs skolas beviltiškomis, tačiau ne dėl mokesčio mokėtojo valios pasikeitė aplinkybės, kurių pagrindu skolos pagrįstai buvo laikomos beviltiškomis, tai beviltiškomis laikytų skolų suma yra įtraukiama į mokesčio mokėtojo pajamas tą mokesčių laikotarpį, kurį pasikeitė tos aplinkybės. Delspinigiai tokiais atvejais neskaičiuojami.

19. Tais atvejais, kai mokesčio administratorius nustato, kad skolos buvo pripažintos beviltiškomis, tačiau mokesčio mokėtojas arba kitas asmuo veikė apgaule, kaip nors kitaip piktnaudžiavo arba atliko kokius nors veiksmus arba nuo jų susilaikė, o nesant tokio mokesčio mokėtojo arba kito asmens veikimo ar neveikimo skolos nebūtų buvusios laikomos beviltiškomis, tai tokia skolų suma turi būti pripažįstama mokesčio mokėtojo pajamomis ir nuo šios sumos mokesčio mokėtojui teisės aktų nustatyta tvarka turi būti apskaičiuoti baudos ir delspinigiai už mokesčius, kurių mokesčio mokėtojas nesumokėjo arba sumokėjo ne laiku dėl to, kad tos skolos buvo laikomos beviltiškomis.

20. Tvarkos 2.1 punkte nurodytais atvejais skolų beviltiškumą ir pastangas susigrąžinti tokias skolas įrodo tokie dokumentai (juos mokesčio mokėtojas privalo turėti):

20.1. įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos teismo (arba ginčą nagrinėjusios institucijos) sprendimas, nuosprendis arba nutartis (toliau – sprendimas), kuriais patvirtinama mokesčio mokėtojo teisė susigrąžinti skolas. Tais atvejais, kai byla tarp mokesčio mokėtojo ir jo skolininko buvo baigta nagrinėti ne Lietuvos Respublikoje, užsienio valstybės teismo (arba ginčą nagrinėjusios institucijos) įsiteisėjęs sprendimas (arba kitoks dokumentas, kuriuo patvirtinama mokesčio mokėtojo teisė susigrąžinti skolas);

20.2. jeigu sprendimas yra vykdomas Lietuvos Respublikoje, teismo antstolio surašytas aktas ir vykdomasis dokumentas, pagal kurį išieškojimas nebuvo įvykdytas. Tais atvejais, kai teismo sprendimas yra vykdomas užsienyje, – oficialiai (teismo antstolių ar kitų valstybinių institucijų) išduoti dokumentai, kurie patvirtina sprendimo neįvykdymą arba įvykdymą iš dalies ir priežastis, kodėl taip atsitiko.

21. Tais atvejais, kai skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu, skolų beviltiškumą ir pastangas jas susigrąžinti įrodo dokumentai, kurie patvirtina skolininko mirties faktą, taip pat faktą, kad skolininko palikto turto nepakanka šiems skoloms susigrąžinti, o tais atvejais, kai už palikėjo skolas įpėdinis atsako visu savo turtu, – dokumentai, kurie patvirtina faktą, jog įpėdinio turto nepakanka palikėjo skoloms sugrąžinti:

21.1. tvarkos tikslais, jeigu skolininko mirties faktas yra įregistruotas Lietuvos Respublikoje, skolininko mirties faktą patvirtina skolininko mirties liudijimas. Jeigu skolininko mirties faktas yra įregistruotas užsienyje ir neturi būti įregistruotas Lietuvos Respublikoje, – iš užsienio valstybės institucijos gautas dokumentas, patvirtinantis skolininko mirties faktą;

21.2. jeigu mokesčio mokėtojas neturi galimybės gauti tvarkos 21.1 punkte nurodytų dokumentų, tai jis turi turėti kokį nors kitą dokumentą, kuriame turi būti oficialiai (teismo, notaro, civilinę metrikaciją tvarkančios arba kitokios valstybinės institucijos) nurodytas faktas, kad skolininkas yra miręs arba paskelbtas mirusiu;

21.3. faktą, kad skolininko palikto turto nepakanka skoloms susigrąžinti, turi patvirtinti dokumentai, nurodyti tvarkos 20.1 ir 20.2 punktuose;

21.4. tais atvejais, kai už palikėjo skolas įpėdinis atsako visu savo turtu, faktą, kad įpėdinio turto nepakanka palikėjo skoloms sugrąžinti, turi patvirtinti dokumentai, nurodyti tvarkos 20.1 ir 20.2 punktuose;

21.5. mokesčio mokėtojas taip pat turi turėti dokumentus, kuriuose turi būti oficialiai (teismo, notaro, civilinę metrikaciją tvarkančios arba kitokios valstybinės institucijos) nurodomas faktas, kas yra skolininko įpėdinis (arba įpėdiniai) ir teisių bei pareigų perėmėjas (arba perėmėjai).

22. Tvarkos 2.3 punkte nurodytu atveju skolos gali būti laikomos beviltiškoms tik tada, jeigu skolininkas yra likviduotas ir nėra visiškai atsiskaitęs su mokesčio mokėtoju. Jeigu skolininkas yra likviduotas, tačiau egzistuoja jo skolų (teisių ir pareigų) perėmėjas, tai skolos negali būti laikomos beviltiškoms vadovaujantis tvarkos 2.3 punkte nurodytu pagrindu. Tokiu atveju ir skolininko teisių perėmėjas turi neturėti pakankamai turto skoloms sugrąžinti.

23. Tvarkos 22 punkte nurodytais atvejais mokesčio mokėtojas turi turėti tokius dokumentus:

23.1. rejestro tvarkytojo pažymą apie likviduoto asmens išregistravimą iš įmonių rejestro, o jeigu ūkio subjektas yra iš užsienio valstybės, – išregistravimo faktą patvirtinantį oficialiai (teismo, notaro arba kitokios valstybinės institucijos) išduotą dokumentą;

23.2. dokumentus, kurie patvirtina faktus, kad likviduotas skolininkas neturėjo pakankamai turto skoloms sugrąžinti, -šį faktą patvirtinančiais dokumentais laikomi tvarkos 20.1 ir 20.2 punktuose nurodyti dokumentai;

23.3. arba kitokius dokumentus, kuriuose oficialiai (teismo, notaro arba kitokios valstybės institucijos) yra patvirtinami faktai, leidžiantys taikyti tvarkos 22 punkto nuostatas.

24. Mokesčio mokėtojas gali skolas laikyti beviltiškoms, kai skolininkas yra bankrutavusi įmonė, kaip ši sąvoka yra apibrėžta Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme (Žin., 2001, Nr. [31-1010](#)), ir dėl šios priežasties mokesčio mokėtojas negali atgauti skolų. Skolos gali būti laikomos beviltiškoms ir tais atvejais, kai skolininkas yra užsienio valstybės asmuo ir yra bankrutavęs pagal užsienio valstybės įstatymus (tokiais atvejais yra nesvarbu, ar skolininkas yra fizinis asmuo, juridinis asmuo ar kitokios organizacinės formos ūkio subjektas, tačiau būtina sąlyga, kad skolininkui būtų taikomi atitinkamos užsienio valstybės bankroto įstatymai).

25. Tvarkos 24 punkte nurodytais atvejais mokesčio mokėtojas, norėdamas skolas laikyti beviltiškoms, turi turėti tokius dokumentus:

25.1. įsiteisėjusią teismo nutartį likviduoti įmonę dėl bankroto arba kreditorių susirinkimo nutarimą paskelbti įmonę likviduojama dėl bankroto;

25.2. tais atvejais, kai įmonių bankroto procedūras reglamentuoja 1997 m. birželio 17 d. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (Žin., 1997, Nr. [64-1500](#)), mokesčio mokėtojas turi turėti įsiteisėjusį teismo sprendimą paskelbti įmonę likviduojama dėl bankroto arba kreditorių susirinkimo nutarimą paskelbti įmonę likviduojama dėl bankroto;

25.3. tais atvejais, kai įmonių bankroto procedūras reglamentuoja 1992 m. spalio 15 d. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (Žin., 1992, Nr. [29-843](#)), mokesčio mokėtojas turi turėti minėto įstatymo nustatytus dokumentus, patvirtinančius faktus, kuriuos patvirtina dokumentai, nurodyti šios tvarkos 25.1 punkte.

26. Mokesčio mokėtojas turi turėti tvarkoje nurodytų dokumentų originalus arba jų nuorašus. Tvarkos tikslais dokumentų nuorašai turi būti patvirtinti tuos dokumentus išdavusių institucijų arba originalių dokumentų nuorašai turi būti patvirtinti notariniams veiksams atlikti nustatyta tvarka. Šiame punkte nurodyti reikalavimai taip pat taikomi ir dokumentams, kurie yra išduoti užsienio valstybėse.

27. Dokumentai, kuriais remdamasis mokesčio mokėtojas skolas pripažįsta beviltiškoms, turi būti saugomi tokį pat laikotarpį ir tokia pat tvarka, kaip saugomi buhalterinės apskaitos dokumentai pagal galiojančius teisės norminius aktus. Jeigu mokesčio mokėtojas neturi reikiamų dokumentų, skolos negali būti pripažįstamos beviltiškoms.

28. Oficialūs (teismo, notaro, civilinę metrikaciją tvarkančios arba kitokios valstybinės institucijos) dokumentai, išduoti užsienio valstybėse, dalyvaujančiose 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijoje „Dėl užsienio valstybėse išduotų dokumentų legalizavimo panaikinimo“ (Žin., 1997, Nr. [68-1699](#)), turi būti patvirtinti žyma APOSTILLE. Valstybių, nedalyvaujančių šioje konvencijoje, oficialūs (teismo, notaro, civilinę metrikaciją tvarkančios arba kitokios valstybinės institucijos) dokumentai turi būti legalizuoti remiantis Konsulinio dokumentų legalizavimo

instrukcija, patvirtinta Užsienio reikalų ministerijos 1997 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. 39 (Žin., 1997, Nr. [78-2001](#)). Nereikia legalizuoti ar patvirtinti žyma APOSTILLE dokumentų, pateikiamų iš tų užsienio valstybių, su kuriomis yra įsigaliojusios dvišalės sutartys dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose, tačiau tokių dokumentų nuorašai turi būti patvirtinti notariniams veiksams atlikti nustatyta tvarka. Šiame punkte išdėstytas reikalavimas netaikomas dokumentams, kurie tiesiogiai neįrodo, kad skolos gali būti laikomos beviltiškomis, o tik papildo mokesčio mokėtojo turimus dokumentus, kurių pagrindu skolos yra laikomos beviltiškomis.

29. Tais atvejais, kai dokumentas, kurio pagrindu skolos yra laikomos beviltiškomis, yra surašytas užsienio kalba, tai mokesčio mokėtojas turi turėti ir notariniams veiksams atlikti nustatyta tvarka patvirtintą tokio dokumento vertimą į lietuvių kalbą.

30. Jeigu vieno skolininko skolų, įtrauktų į pajamas arba užfiksuotų mokesčio mokėtojo apskaitos dokumentuose (jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą) per vieną mokestinį laikotarpį, suma neviršija 500 litų, tai, norint skolas laikyti beviltiškomis, yra netaikomi reikalavimai privalomai turėti dokumentus, nurodytus šios tvarkos 20.1 ir 20.2 punktuose. Šiais atvejais mokesčio mokėtojas turi turėti dokumentus, įrodančius skolų beviltiškumą ir mokesčio mokėtojo pastangas atgauti tokias skolas. Skolų beviltiškumą ar pastangas susigražinti skolas liudijančiais dokumentais yra laikomi dokumentai, kurie leidžia padaryti išvadą, kad atgauti skolų negalima ir kad mokesčio mokėtojas stengėsi skolas susigražinti: skolų suderinimo aktai (jei jie yra sudaryti), susitikimų su skolininku protokolai, įvairi vidinė mokesčio mokėtojo dokumentacija (finansinių tarnybų ataskaitos, informaciniai pranešimai ir kt.), taip pat išorinė dokumentacija (susirašinėjimo su skolininku įrodymai – registruoti laiškai, telegramos, fakso pranešimai, bankų, audito firmų ir kitų organizacijų rašytinė informacija, susijusi su skolininko finansinės būklės įvertinimu, skolų išieškojimo (tarpininkavimo susigražinant skolas) paslaugas teikiančių įmonių dokumentai, kur nurodoma apie pastangas atgauti skolas, ir kitokie dokumentai). Bet kuriuo atveju tokie dokumentai turi leisti padaryti išvadą, kad atgauti skolų negalima ir kad mokesčio mokėtojas stengėsi skolas susigražinti.

31. Tvarkos 30 punkte nurodytiems dokumentams yra netaikomi tvarkoje esantys dokumentų legalizavimo ar patvirtinimo žyma APOSTILLE, vertimo ir (arba) jų nuorašų tvirtinimo reikalavimai. Tačiau tais atvejais, kai vietos mokesčio administratorius nusprendžia, kad turimi papildomi dokumentai arba jų nuorašai turi būti tvarkoje nustatyta tvarka išversti, patvirtinti ir (arba) legalizuoti ar patvirtinti žyma APOSTILLE, tai toks reikalavimas neturi tapti nepateisinamai sudėtinga kliūtimi mokesčio mokėtojui įrodyti skolų beviltiškumą ir savo pastangas atgauti skolas.

32. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos turi teisę priimti sprendimus, kurie nustatytų bendras taisykles, kokie dokumentai 30 punkte nurodytais atvejais, be jame nurodytųjų, gali būti laikomi skolų beviltiškumą patvirtinančiais dokumentais.

33. Jeigu vieno skolininko (fizinio asmens) skolų, įtrauktų į pajamas arba užfiksuotų mokesčio mokėtojo apskaitos dokumentuose (jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą) per vieną mokestinį laikotarpį, suma neviršija 500 litų, o skolos susidarė dėl telekomunikacijų, nuolatinių ir ilgalaikių paslaugų (gyvenamųjų patalpų nuomos, šalto ir karšto vandens, elektros energijos, dujų, šiluminės energijos ir komunalinių paslaugų (šiukšlių išvežimo, lifto, bendro naudojimo patalpų, teritorijos valymo ir kito) teikimo masiniam vartotojui, tai norint šias skolas laikyti beviltiškomis, netaikomas reikalavimas mokesčio mokėtojui turėti tvarkoje nurodytus dokumentus, įrodančius skolų beviltiškumą ir mokesčio mokėtojo pastangas atgauti tokias skolas.

34. Jeigu vieno skolininko skolų, įtrauktų į pajamas arba užfiksuotų mokesčio mokėtojo apskaitos dokumentuose (jeigu mokesčio mokėtojas pajamas pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą) per vieną mokestinį laikotarpį, suma yra didesnė nei 500 litų, bet ne didesnė kaip 100 000 litų, tai nebūtina turėti tvarkos 20.1 ir 20.2 punktuose nurodytų dokumentų. Šiais atvejais mokesčio mokėtojas, norėdamas skolas laikyti beviltiškomis, turi turėti dokumentus, kurie patvirtintų faktą, kad skolininkas neturi jokio nekilnojamojo turto ir privalomų registruoti transporto priemonių.

Šiame punkte nurodytais atvejais mokesčio mokėtojas taip pat turi turėti dokumentus, kurie įrodytų bent vieną iš šių faktų:

34.1. iš skolininko nepavyko išieškoti pakankamai turto kreditorių reikalavimams patenkinti bylose su tais kreditoriais;

34.2. mokesčio mokėtojui skolinga įmonė yra nemoki.

35. Mokesčio mokėtojas gali surinkti tvarkos 34 punkte nurodytus dokumentus pats arba per įgaliotą asmenį.
